Ügyszám: 1744/K/2009-3.

[…] részére

Tisztelt […]!

Megkaptam beadványát, melyben azzal kapcsolatban kéri állásfoglalásomat, hogy jogszerű-e, ha egy középiskolában vagyonvédelmi célból kamerákat helyeznek el. Az üggyel kapcsolatban a következő állásfoglalást teszem.

A személyes adatok védelméről és a közérdekű adatok nyilvánosságáról 1992. évi LXIII. törvény (a továbbiakban: Avtv.) 2. § 1. pontja szerint személyes adat bármely meghatározott (azonosított vagy azonosítható) természetes személlyel (a továbbiakban: érintett) kapcsolatba hozható adat, az adatból levonható, az érintettre vonatkozó következtetés. Továbbá a 2. pont alapján különleges adat többek között az egészségi állapotra vonatkozó adat. A 9. pont meghatározása alapján adatkezelésnek minősül a fénykép-, hang-, vagy képfelvétel készítése, illetve nyilvánosságra hozatala.

Az Avtv. 3. § (1) bekezdése szerint személyes adat akkor kezelhető, ha ahhoz az érintett hozzájárul, vagy azt törvény elrendeli. A (2) bekezdés értelmében különleges adat akkor kezelhető, ha ahhoz az érintett írásban hozzájárul, vagy törvény elrendeli.

A fentiek alapján egy ember arca, képmása személyes adatnak, a képfelvétel készítése, valamint rögzítése pedig adatkezelésnek minősül, amihez – külön törvényi felhatalmazás hiányában – az érintett hozzájárulása szükséges.

Az Alkotmánybíróság 36/2005. (X. 5.) számú határozatában a következőket fejti ki: *„A kamerának, mint a tulajdonvédelem technikai eszközének az alkalmazása a tulajdon tárgyainak óvására alkalmas ugyan, ám óhatatlanul személyekre, emberi magatartásokra, szokásokra, megnyilvánulásokra, illetőleg magára az emberi testre is irányulhat. Az elektronikus úton történő megfigyelés tehát alkalmas arra, hogy a magánszférába behatoljon, intim (szenzitív) élethelyzeteket rögzítsen akár olyképpen, hogy az érintett nem is tud a felvételről, vagy nincs abban a helyzetben, hogy mérlegelhesse az ilyen felvételek megengedhetőségét és azok következményeit. Az így végzett megfigyelés a magánélethez való jog sérelmén túl – szélesebb és mélyebb értelemben – az emberi méltósághoz való jogot általában is érintheti. A magánszféra lényegi fogalmi eleme éppen az, hogy az érintett akarata ellenére mások oda ne hatolhassanak be, illetőleg be se tekinthessenek. Ha a nem kívánt betekintés mégis megtörténik, akkor nemcsak önmagában a magánélethez való jog, hanem az emberi méltóság körébe tartozó egyéb jogosultsági elemek, mint pl. az önrendelkezési szabadság vagy a testi-személyi integritáshoz való jog is sérülhet.*

Mivel a magánszféra nem szűkül le a magánlakásra és az ahhoz tartozó területre, a jogi szabályozás során figyelembe kell venni azt a tényt, hogy a betekintésre alkalmas biztonságtechnikai rendszerek működési körén belül a magánszféra védelme szempontjából érzékeny területek is előfordulhatnak." Jelen esetben „nincs olyan kényszerítő körülmény, amely a megfigyelésnek az intim szférára való kiterjesztését alkotmányosan elfogadhatóvá tenné. Az emberi méltóságot érintő alapjogi korlátozást egy másik alapjog, nevezetesen a tulajdonhoz való jog érvényesülése illetőleg védelme önmagában nem indokolhatja."

A folyamatos munkavégzés, illetve tanulás céljára szolgáló helyiségekben nemcsak a kamera által közvetített kép rögzítése, de a puszta megfigyelés is jogellenes, mivel az indokolatlan mértékben korlátozza az érintettek magánszférájának védelméhez való jogát.

Kamera-rendszert üzemeltetni a munkahelyen (ilyen munkahely lehet az iskola is) olyan helyiségekben, melyben állandó munkavégzés folyik a kialakult nemzetközi, valamint hazai adatvédelmi gyakorlatot alapul véve, főszabály szerint nem lehet. Kivételesen, a munkahelyiségben tartózkodó személyek élet- és testi épsége védelme, valamint a

bekövetkezett baleset utólagos rekonstruálása céljából – ha a veszély valós és ténylegesen fenn áll – kamera működtethető.

Vagyonvédelmi célból olyan helyiségekben, ahol állandó munkavégzés vagy tanítás történik, kamera-rendszert működtetni csak azokban az időszakokban lehet, amikor a helyiségekben – jogszerűen – senki nem tartózkodhat (tehát a tanítás, vagy egyéb foglalkozások után). Az érintetteket, vagyis a kamerák látóterébe érkezőket, a belépést megelőzően tájékoztatni kell arról, hogy a kamera-rendszer működtetésének mi a célja, a kamerák mely időszakokban üzemelnek, a továbbított képeket ki, hol és mennyi ideig tárolja és az érintetteknek milyen jogorvoslati lehetőségei vannak az adataik kezelését illetően.

Megfigyelőrendszert általában abból a célból állítanak fel, hogy annak segítségével a rendbontások, lopások, és rongálások felelőseit felelősségre lehessen vonni. Azonban ilyen tetteket csak néhány tanuló vagy más személy követ el, ugyanakkor minden tanulót, pedagógust, illetve más érintettet is figyel a kamera. Az iskola területén is biztosítani kell mindenkinek a lehetőséget arra, hogy bármiféle megfigyelés nélkül mozoghasson, az érintetteknek ezt a természetes állapotát, az emberi méltóságból is fakadó jogát a kamerás megfigyelés aránytalanul korlátozza.
A diákok viselkedését negatív irányban befolyásolhatja a képfelvevő berendezések elhelyezése, hiszen emiatt folyamatos ellenőrzés alatt lennének, minek következtében magatartásuk – tartva egy esetleges szülői vagy felügyelői büntetéstől – önkéntelenül is eltérne a természetestől. Így a „megfigyeltség” érzése már ebben a korban is megjelenhet, ami károsan befolyásolhatja személyiség-fejlődésüket, továbbá azt is eredményezheti, hogy később, a kamerák látóköréből kikerülve azt tegyen, amit akar, hiszen „senki” nem látja.
A pedagógusok esetében a kamerás megfigyelés lehetőséget ad az intézmények vezetői számára a rendszeres ellenőrzésre. Ez egyrészt sérti az érintett dolgozók személyiségi jogait, másrészt az állandó „megfigyeltség-érzés” hátráltatja a tanárok természetes viselkedését, a tanulókkal való gondtalan és felhőtlen kapcsolat kialakítását.
Végezetül fontosnak tartom idézni az Avtv. 5. §-ában foglalt célhoz kötöttség elvét, mely szerint *„személyes adatot kezelni csak meghatározott célból, jog gyakorlása és kötelezettség teljesítése érdekében lehet”*. Továbbá *„csak olyan személyes adat kezelhető, amely az adatkezelés céljának megvalósulásához elengedhetetlen, a cél elérésére alkalmas, csak a cél megvalósulásához szükséges mértékben és ideig.”*
Az Ön által említett célok eléréséhez a kamerás megfigyelés szükségtelen és aránytalan beavatkozást jelentene a képfelvevő berendezésekkel felszerelt intézményekben tanuló diákok, illetve az ott dolgozó személyek magánéletébe.
Összefoglalva elmondható, hogy egyértelműen ellenzem a kamerarendszer kiépítését bármely közoktatási intézmény területén, mivel a megfigyelés, illetve a képek rögzítése az érintettek személyhez fűződő jogait nagymértékben sértené, továbbá előre nem látható mértékben negatívan befolyásolhatja mind a tanulók személyiségének fejlődését, mind az intézményben folyó munkát.

A személyes adatok védelmével és a közérdekű adatok nyilvánosságával kapcsolatos kérdéseivel kérem a jövőben is forduljon hozzám bizalommal.

Budapest, 2009. augusztus 26.

Üdvözlettel:

Dr. Jóri András